

TIPS

Schoolveiligheid: identiteit en school

28 januari 2016, Montessori Lyceum Amsterdam

Tips voor een grondige aanpak; school als oefenplaats voor democratische vorming.

1. Leer leerlingen twijfelen, werk aan denkvaardigheden en zelfvertrouwen

Mensen overschatten zichzelf in het kunnen leggen van verbanden en het uitleggen van mechanismen. Daarom is het belangrijk leerlingen de effecten van hun standpunten te laten doordenken. Argumenten laten zoeken bij de eigen mening leidt tot polarisatie. Kritisch denken is een proces, kent regels, denkstappen. Geef daar inzicht in, benoem ze, zodat je er in lessen op kunt sturen. Twijfelen leidt tot het matigen van standpunten. En dat vraagt een open houding, de bereidheid je eigen standpunt te onderzoeken, leren twijfelen. Daar is wel zelfvertrouwen voor nodig. Kijk goed wat werkt en wat niet werkt. Goede bedoelingen werken soms averechts.

2. Maak onderscheid naar leeftijd

Ook bij jonge kinderen kan het belangrijk zijn om aandacht te besteden aan wat er in de wereld gebeurt. Maar voor hen geldt temeer dat zij zich beschermd moeten kunnen voelen en zelf kunnen aangeven of ze erover willen praten. Gewelddadige gebeurtenissen roepen veel spanning op bij jonge kinderen. Sluit daarom vooral aan bij de ontwikkelingsfase van de leerling. Hele jonge kinderen kunnen bijvoorbeeld door te tekenen laten zien wat hen bezighoudt. Niet alle jonge kinderen zijn met burgerschap thema's bezig. Dat is sterk afhankelijk van de fase van ontwikkeling en thuissituatie. Het Jeugdjournaal en Nieuwsbegrip blijken geschikte bronnen om het gesprek te ondersteunen in het PO en onderbouw VO. Maar zelfs de thema's in Nieuwsbegrip zijn soms al te heftig voor jonge groep 4 kinderen.

3. Veranderen van perspectief vraagt om nieuwe kennis in het curriculum

Kennis is nodig om na te kunnen denken over het eigen standpunt en gebeurtenissen in juiste perspectief te kunnen plaatsen. Als voorbeeld geldt kennis over de situatie in het Midden-Oosten, die nodig is om onderscheid te kunnen maken tussen religie en cultuur. Zo is het voor leerlingen misschien van belang te laten zien dat er sinds lange tijd een machtsstrijd gaande is tussen landen in het Midden-Oosten, waarin fundamentalistische groeperingen in andere landen worden gesteund. Of om de rol van het Westen te kennen in deze oorlogen, de wisselende steun en de (averrechtse) effecten van bemoeienissen. Pluis artikelen uit, spreek er feitelijk over en verwerk kennis over wereldgeschiedenis in het curriculum.

4. Pak het schoolbreed aan! In samenwerking met leerlingen en ouders

Het gesprek aangaan naar aanleiding van de actualiteit is goed, maar voldoende is het zeker niet. Burgerschapsvorming vraagt om een collectieve benadering in plaats van individuele inzet van enkele leerkrachten of docenten. Steun vanuit de schoolleiding is belangrijk. Hou na een ernstige gebeurtenis het onderwerp op de agenda van de school. Leid iemand op die speciale kennis opbouwt en er structureel aandacht voor heeft. Begin bijvoorbeeld met het opleiden van een pest coördinator. Geef in de aanpak leerlingen een duidelijke stem en zoek aansluiting bij de ouders.

De gemeente Amsterdam en de vereniging OSVO organiseren deze bijeenkomst i.s.m. Dander en Het ABC.